

De Nieuwsvogel

De Nieuwsvogel is een uitgave van de Commissie Natuurbescherming van de SVN

Inhoudsopgave september 2021:

- Nieuwe natuur in Westeinderscheg
- Ontwikkeling Marker Wadden onverwacht succesvol
- Waarom Kolibrievrouwtjes zich verkleeden als mannetje
- Eindelijk broedsucces voor kraanvogels in het Hart van Drenthe
- Maken voederbakjes vogels afhankelijk?
- Handboek vogels in vlucht
- Moeten ballonnen wereldwijd worden verboden?
- Kies óók voor vogels, 16 maart 2022
- Vogels in de kunst

Nieuwe natuur in Westeinderscheg

[Ligging natuurverbinding Amsterdamse Bos, Westeinderplassen en omgeving en omliggende NNN-gebieden.](#)

De provincie Noord-Holland moet voor 2027 nog een groot deel van haar ambities voor Natuurnetwerk Nederland realiseren. Daarin past het gezamenlijke initiatief met Hoogheemraadschap Rijnland en gemeenten voor ontwikkeling van natuur- en recreatiegebied Westeinderscheg tussen het Amsterdamse Bos en de Westeinderplassen.

Kwekers van trekheesters in Aalsmeer hebben [bezwaren](#) tegen de plannen. Ze vrezen dat het plan alleen maar de bedoeling heeft de recreatiedruk rond Amsterdam te verminderen, waardoor die in het beoelende gebied zal toenemen. Dit zal samengaan met hogere onderhoudskosten als gevolg van intensiever gebruik van het gebied en uiteraard vervuiling, door afval van bezoekers van het gebied.

Ontwikkeling Marker Wadden onverwacht succesvol

Op 28 augustus jl. werd door een honderd biologen zoveel mogelijk [nieuwe natuur gedetermineerd op de Marker Wadden](#). Ze zochten vogels, planten, vissen, insecten, zoogdieren, weekdieren en ander leven, kortom 'nieuwe natuur' in brede zin.

De verbazing was groot want, sinds de laatste telling in 2019: kwamen er meer soorten voor én waren de aantallen per soort hoger.

Het aantal [waarnemingen](#) was dit jaar aanmerkelijk hoger dan in 2019. Via de link zijn alle geregistreerde waarnemingen in te zien.

Waarom Kolibrievrouwtjes zich verkleeden als mannetje

Normaal zijn mannetjes het meest opvallend in het dierenrijk. Hierdoor imponeren ze de vrouwtjes en zijn ze in staat te verleiden tot paring.

[Biologen in Zuid-Amerika, Panama](#), hebben ontdekt dat vrouwtjes Witnekkolibries niet 'zo blond zijn' als ze lijken want hebben een passende oplossing gevonden, om al die paringsfratsen van de mannetjes in ieder geval tijdelijk te voorkomen; is ook een stuk rustiger als je wilt eten.

Tussen 2015 en 2019 ving ze 436 Witnekkolibries, waarvan ruim 120 vrouwtjes. Zo'n 30% daarvan bleken even kleurrijk als de mannetjes.

[Witnekkolibrie, Wikipedia](#)

Wilden de vrouwtjes hiermee de mannetjes aantrekken of juist afstoten? Als aantrekken de bedoeling was zouden ze toch wel allemaal zo geboren zijn, toch?

De felle kleurving straalt agressie uit en schrikt mannetjes af. Hierdoor worden ze met rust gelaten en kunnen ze ook makkelijker aan voedsel komen, want ze worden immers met rust gelaten.

De onderzoekers ontdekten ook dat jonge vogels allemaal nogal gekleurd zijn. Belangrijk omdat ze enerzijds nog niet in staat zijn tot paren en dus alleen maar gevaar lopen als ze zouden worden lastiggevalen door agressieve mannetjes. Pas op latere leeftijd ontwikkelt zich bij een deel van de vrouwtjes de grauwwijze kleur.

Uiteindelijk beoordeelden de onderzoekers de voorkeur van de mannetjes voor paring met de grauwwijze vrouwtjes als belangrijkste argument voor hun conclusie.

Noot: Via de hier [klikbare site van National Geographic](#) zijn diverse erg interessante en indrukwekkende filmpjes te zien over Kolibries.

Eindelijk broedsucces voor kraanvogels in het Hart van Drenthe

Foto: Peter Venema

Als liefhebber van alles wat met Japan te maken heeft, interesseerde ik me vanaf het begin van mijn leven als vogelaar (begin 2017) voor het reilen en zeilen van de Kraanvogel. Door berichten over exemplaren bij het Fochteloërveen besloot ik samen met mijn partner een fietsweekend in het gebied te plannen; prachtig gebied maar helaas geen Kraanvogel.

Mijn vriend en ik bedachten een rigouzeuzer plan en reisden het jaar voor corona af naar Diepholz in Duitsland. Indrukwekkend waren de beelden die we zagen: enorme aantallen, goed waarneembaar, die door hun verschijning een onuitwisbare indruk maakten. Een vliegend paartje opent nu elke dag op het achtergrondscherm van mijn computer.

Tijd vergaat en plots is daar het bericht in [Nature Today](#) dat ze dit jaar voor het eerst in Drenthe hebben gebroed en twee jonge Kraanvogels zijn uitgevlogen. Er werd in 2020 al een kuiken gezien met wildcamera's maar dat verdween op enig moment spoorloos.

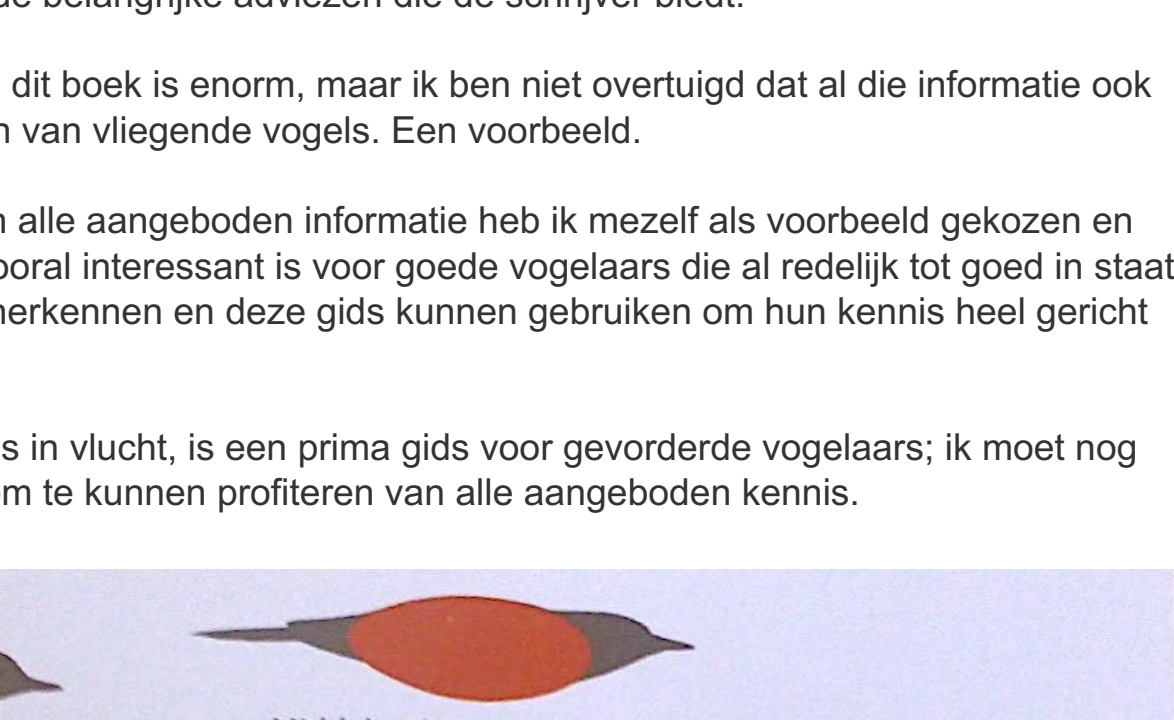
Dit jaar probeerden twee paartjes het en met succes. Door de broedpogingen goed te volgen heeft Staatsbosbeheer ook veel geleerd. De belangrijkste bevinding is namelijk dat het gebied voor de Kraanvogels te klein is; tijd voor actie dus want ze hebben meer ruimte nodig voor een goede kans zich in Drenthe te vestigen.

Maar er is meer goed nieuws, weliswaar helemaal uit het verre Engeland.

Voor het eerst in 500 jaar is in [Oxfordshire](#) een jonge Kraanvogel uitgevlogen. Wat twee broedparen in 2020 nog niet lukte is in 2021 dan eindelijk wel gelukt.

Zo'n 400 jaar geleden zijn Kraanvogels compleet uitgeroeid in het Verenigd Koninkrijk doordat moerassen verdwenen en er veel op ze werd gejaagd. Door allerlei beheersmaatregelen én de herintroductie van de kraanvogel in het gebied zijn ze nu terug: enkele tientallen broedparen zijn geteld.

Het Hart van Drenthe, waar de jonge kraanvogelkuikens het levenslicht zagen (Bron: Peter Venema)

Maken voederbakjes vogels afhankelijk?

Wereldwijd blijken, vooral in de winter, een ongekend aantal mensen voederbakjes op te hangen voor vogels, waardoor de 'jacht' op voedsel wel erg makkelijk wordt gemaakt. Kan dat zomaar of worden vogels daarvan afhankelijk?

Dertig jaar geleden werd dit voor het eerst wetenschappelijk onderzocht. Aanleiding waren zorgen over mogelijke nadelen ervan: langs deze weg kunnen in principe ziektes worden verspreid en mogelijkere wijzen wordt het migratiegedrag van de vogels veranderd. Zelfs is het denkbaar dat de structuur van hun bek erdoor wordt veranderd.

Onderzoekers van Oregon State University onderzochten, zoals 30 jaar geleden, of Amerikaans Matkopen afhankelijk werden van het 'gratis' aanbod van voer. Ze kozen voor de Matkop omdat het een gekende regelmatige bezoeker van voederbakjes is. Daarnaast nemen ze per dag veel energie op. Meestal zie ik slechts donkere silhouetten, vaak zelfs alleen van een vogelaar wordt verwacht – te bepalen welke vogel het is. Beginnende vogelaars hebben dus geen schijn van kans; een lang leerproces is onontkoombaar om vogels in vlucht te herkennen en een goede treksteller te worden.

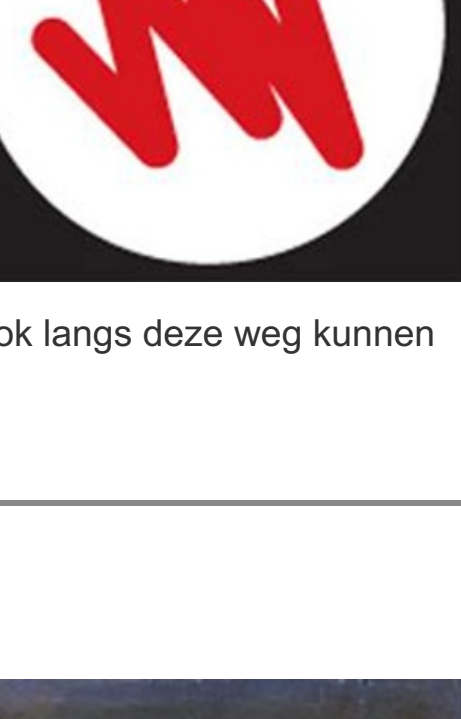
Zoals 30 jaar geleden werden ook in het nieuwe onderzoek geen aanwijzingen gevonden dat vogels afhankelijk werden van het makkelijk te vinden voedsel dat door mensen werd opgehangen in hun tuin.

[Oregon State University, Newsroom](#)

Handboek vogels in vlucht

Mijn nieuwsgierigheid werd al bij de aankondiging geprikkeld omdat ik slechte ervaringen heb met de herkenning van [vogels in de \(v\)vlucht](#). Meestal zie ik slechts donkere silhouetten, vaak zelfs alleen van een vogelaar wordt verwacht – te bepalen welke vogel het is. Beginnende vogelaars hebben dus geen schijn van kans; een lang leerproces is onontkoombaar om vogels in vlucht te herkennen en een goede treksteller te worden.

Een fors handboek over een moeilijk onderwerp; "een eerste in zijn soort", zelfs.

Je hebt maar weinig tijd en de eerste indruk is een 'daalder' waard. Let op contrasten in kleur, formaat en vormen, zijn de belangrijke adviezen die de schrijver biedt.

De informatiedichtheid in dit boek is enorm, maar ik ben overtuigd dat al die informatie ook helpt bij het determineren van vliegende vogels. Een voorbeeld.

Voor een beter beeld van alle aangeboden informatie heb ik mezelf als voorbeeld gekozen en denk dan dat het boek vooral interessant is voor goede vogelaars die al redelijk tot goed in staat zijn vliegende vogels te herkennen en deze gids kunnen gebruiken om hun kennis heel gericht uit te breiden.

Kortom, Handboek vogels in vlucht, is een prima gids voor gevorderde vogelaars; ik moet nog veel geduld opbrengen om te kunnen profiteren van alle aangeboden kennis.

Moeten ballonnen wereldwijd worden verboden?

Luchtballonnen worden voor het schadelijkste plastic afval in de natuur, zo was al gebleken tijdens een [onderzoek in 2019](#). Vogels en andere in het wild levende dieren raken erin verstrikt en verslikken zich erin.

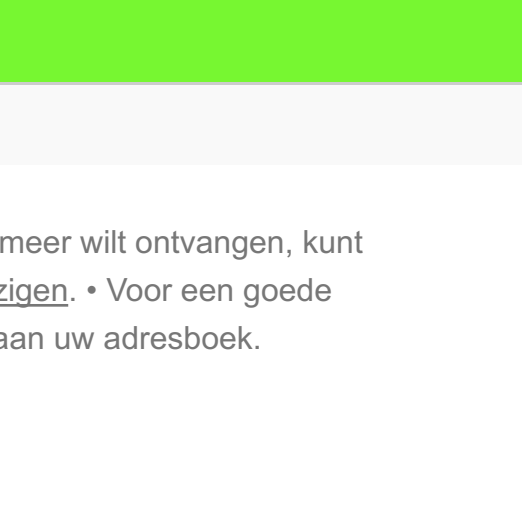
Nu, 2 jaar later hebben 4 staten in de USA – Maine, Maryland, Virginia en Delaware, besloten daarop actie te ondernemen door het [invoeren van passende wetgeving](#), die, op straffe van geldboetes, verbiedt om 'opzettelijk' ballonnen los te laten in de open lucht. Overigens hadden Californië, Connecticut, Florida en Tennessee al soortgelijke wetgeving.

In een commentaar vraagt een lezer zich af of een dergelijk verbod niet wereldwijd geregeld zou moeten worden. Een goed idee, lijkt het, toch?

Kies óók voor vogels, 16 maart 2022

Verkiezingen worden georganiseerd voor ons, kiezers. We krijgen dan de gelegenheid gebruikt te maken van ons democratisch recht om onze stem te laten horen.

Vogelaars hebben uiteraard een bijzondere interesse in vogels. De natuur in het algemeen en vogels in het bijzonder komen door economische belangen steeds meer in de knel. Logisch dat vogelaars verkiezingen gebruiken om hun stem daarover te laten horen, zoals de aanstaande Gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022.

Hier geen stemadvies, slechts een oproep gebruik te maken van ons democratisch recht waardoor we de belangen van vogels ook langs deze weg kunnen behartigen.

Vogels in de kunst

Melchior d'Hondecoeter, Een pelikaan en ander gevogelte bij een waterbassin, bekend als 'Het drijvend veertje', 1680.

Melchior d'Hondecoeter was één van de eerste Nederlandse kunstschilders die zich toelegde op het [schilderen van vogels](#). Daarin ging hij zelfs zover dat hij vaak met andere schilders samenwerkte en hen planten en andere dieren liet schilderen.

Aanvankelijk schilderde hij vogels in hun natuurlijke omgeving maar koos later voor indrukwekkende entourage door het toevoegen van architectuur, statige parken en verzichten.

Zijn werkwijze sloot prima aan bij de behoefte van rijkelui aan grandeur en uitstraling; de getoonde vogels waren dan ook erg populair in die tijd. Bovenstaand schilderij maakte d'Hondecoeter in opdracht van Willem III voor Paleis Het Loo, met op de voorgrond een Pelikaan, en daarachter een Helmkasuaris, een Flamingo en een Zwarte Kroonkranvogel; alle vogels werden geschilderd naar een opgezet exemplaar dat in de gewenste houding werd gevormd. En dat is zichtbaar in de ogen en houdingen van de vogels; de vogels zijn niet samen, ze houden elkaar niet in de gaten: het is in die zin géén levend schilderij.

Rondom een bassin dartelen watervogels en op het water drijft een veertje. Wellicht is dat geschilderd om de kijker nog oplettender te laten kijken naar de vogels, want die staan op zijn d'Hondecoeters uiteraard centraal.

Melchior d'Hondecoeter of de Hondcoeter (Utrecht, 1636 – Amsterdam, 3 april 1695) was een Nederlands [kunstschilder](#) die zich destijds in de markt van [stillelevens](#) en de natuurschildering als een van de eersten toelegde op het schilderen van allerhande vogels in een uitgekende soms dramatische compositie.

Noot: Geïnspireerd door [Matthias Depoorter: Vliegwerk](#)

